

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Leto XXXI.

Celovec, 21. kimavca 1912.

Št. 38.

Evharistični kongres na Dunaju.

Kljub deževnemu vremenu je bilo razpoloženje koroških udeležencev, ki se jih je peljalo na Dunaj s posebnim vlakom nad 400, že na postaji v Celovcu zelo veselo. Mnogo rojakov nas je prišlo na kolodvor pozdravljat. Iz vseh vozov so plapolale slovenske zastavice in donele mehke naše pesmi. Na raznih postajah so nas prišli pozdravljat. Tako na postaji v Grabštanju č. g. Šenk, v Sinčivasi č. g. Katnik, v Pliberku č. g. Andrej Sadjak in Nagelschmied ter mnogo drugega občinstva, v Prevaljah č. g. župnik Riepl in kaplan Krašna, v Sp. Dravbergu mil. gosp. prošt Isop. S posebnim vlakom se je vozil tudi g. poslanec Grafenauer. G. dr. Brejc se je peljal z brzovlakom, da nas je na Dunaju sprejel s č. g. Rožmanom. Na Semerniku, kjer je posebni vlak čakal na brzovlak, smo pozdravil g. dr. Brejca z zastavicami.

Evharistične slavnosti na Dunaju so naše ljudi kar očarale. Kdo izmed koroških Slovencev bi bil pričakoval pri tako izključno verskih slavnostih toliko posvetne inteligence, toliko nevstrašenosti v izpovedanju verskih resnic, toliko krasnih, za koroške razmere nečuvenih vzgledov, nobenemu bi se ne bilo sanjalo o prijaznosti Dunajčanov in drugih narodov do Slovencev. Nikjer žalbesede ni bilo slišati, pač pa sama uljudnost in pozdravljanje, ko so videli slovenske znake in slišali slovensko govorico. Kako navdušeno so nas Tirołci, dunajski in drugi Nemci pozdravljali, ko je pri odhodu na južnem kolodvoru zapela množica koroških Slovencev celo vrsto slovenskih narodnih pesmi! Pa zakaj tudi ne?! Saj na Dunaju niso poznali nobene razlike, družila je vse ena velika resnica, presveta evharistija! Na celem dvamilijonskem Dunaju ni bilo niti ene frankfurtarice! Naši ljudje, ki poznajo

le koroško »špisbirgarijo«, se niso mogli dovolj načuditi! Zares! Ko bi se na primer na celovškem kolodvoru vedli kot katoliški Slovenci tako, kakor smo se na Dunaju, bi nas dal dr. Metnitz pozapreti. Toda hvala Bogu, da drugod po svetu ljudje niso tako ozkosrčni, tako zaplankani, kakor nemško-nacionalni »Kartnargmüat-ljudje«!

Evharistične slovesnosti v cerkvah in na raznih shodih izven cerkva so bile ganljive. Kdo pač ni bil ginjen, ko je videl množico katoliških dijakov v slovesni opravi (kulerju) stopati skupno k svetemu obhajilu s pobožno sklenjenimi rokami, ali ko je videl v vseh cerkvah, kako se je pred spovednicami kar trlo ljudstva iz vseh stanov. Visoki dostojanstveniki, generali, državni uradniki, aristokrati, najimenitnejše gospe, meščani, kmetje, delavci, duhovniki, vse brez razlike je čakalo pomešano pred spovednico, da se oprostí grehov. V veliki rotundi, najobsežnejšem prostoru v Evropi, je do 30.000 ljudi iz vseh narodov in stanov pozorno sledilo raznim slovečim govornikom, in vsa ta množica je bila kakor ena duša in eno telo. Kako navdušenje je nastalo v četrtek, ko je stopil v rotundo prestolonaslednik Franc Ferdinand kot zastopnik cesarja s soprogo vojvodinjo Zofijo pl. Hohenberg! Stene so odmevale navdušenih živio - hocheviva - slava in eljen - klicev, ki so prikipele sami od sebe iz dna duše množice ob vstopu prestolonaslednika. To navdušenje je postalo še večje, ko je jezuit o. Karl Andlau govoril o »presveti evharistiji in habsburški dinastiji in dokazoval, kako zelo so od nekdanj častili Najsvetejše člani habsburške dinastije, tako se lahko reče: Evharistija je življenje Avstrije. Samo en vzgled iz govora: Cesar Karol V., v katerega državi solnce ni zašlo, je posvečeval vsak solnčni vzhod ponižno na kolenih sveti daritvi in nekoč, navzoč pri tej sveti daritvi, naprošen od nekega visokega dostojanstvenika za av-

dieno, je odgovoril pomenljivo: »Sedaj sem sam v avdienci pri svojem najvišjem Gospodu«.

Prestolonaslednik in drugi navzoči nadvojvodi so bili ginjeni do solz. Toda me je našega lista so preozke, da bi mogli poročati o vseh slovesnostih v rotundi in po raznih cerkvah, omejiti se hočemo le na to, kar je Slovincem najbližje, na slovenski odsek na Dunaju.

Slovencev je bilo do 3800, izmed vseh narodov relativno, to je v primeri z velikostjo naroda, največ. Mnogo jih je seveda prišlo, ne da bi vedeli zanje, pozneje. In sicer je bilo Slovencev iz lavantinske škofije 1200, koroških Slovencev nad 400, iz Kranjske 1500, iz Goriškega 460, iz Trsta 200. Frančiškanska cerkev v prvem okraju se je izkazala za premajhno. Bila je pa zelo lepo ovenčana; naši ljudje so trdili, da izmed vseh cerkva najlepše. Očetje frančiškani so bili zelo ljubeznivi in vstreljivi. Vsako jutro ob šestih zjutraj je imel kak slovenski škof pridigo in pontifikalno sveto mašo; zvečer ob šestih je bila zopet pridiga in pete litanije Srca Jezusovega z blagoslovom. Pridigovali so sledeči gospodje: V četrtek zjutraj prevzvišeni škof tržaško-koprski dr. Karlin o sveti evharistiji kot središču krščanske družine; zvečer kanonik dr. Gruden iz Ljubljane o socialnem pomenu svete evharistije; v petek zjutraj prevzvišeni knez in škof ljubljanski dr. Jeglič o sv. evharistiji in krščanski mladini, popoldne g. Janez Kalan o tematu Kaj vidi Jezus iz tabernakelja po naši domovini? V soboto zjutraj prevzvišeni knez in škof lavantinski o tem, kako povzdigniti češčenje sv. Rešnjega Telesa med Slovenci; zvečer profesor dr. Ant. Medved iz Maribora o izobraženstvu in sv. evharistiji; v nedeljo zjutraj knez in nadškof goriški dr. Fr. B. Sedej o izpričevanju sv. evharistije v javnem življenju. Iz Koroške bi bil po prvotnem dogovoru moral go-

Podlistek.

Hvaležni črnc.

Napisala Miss Mary Edgeworth.
Poslovenil Ratiški.

(Dalje.)

Durandova okrutnost je tako razdražila črnce, da so sklenili pomoriti vse belce na Jamajki: moške, ženske in otroke. Delali so potihem in oprezno po vseh plantažah razven na Edwardsovi. Prepričani, da so njegovi sužnji zadovoljni z njim, jim sprva niso hoteli zaupati svoje strašne skrivnosti. Hektor, vodja vsega gibanja, je konečno zapupal svojemu dobremu prijatelju Cezarju. Saj sta bila rojena na isti grudi, na isti ladji odpeljana v sužnost. Bila sta iz rodu junških Koromantinov. Toda naravi sta bila različni. Hektor je neprestano hrepenel po maščevanju nad belo raso, dočim je Cezar znal tudi odpuščati.

V temni noči se je Cezar priplazil v Hektorjevo koč, katera je stala sredi Jeffriesove plantaže. Hektor je trdno spal. V spanju je klical:

»Ne prizanašaj nikomur! Sinovi vroče Afrike ne odpuščajo nikomur!«

Mesec je uprl svoje blede žarke na obraz maščevalnega roba in zgražajoč se nad toliko hudobnostjo človeškega srca, je Cezar mrmral pri sebi:

»Da, da, toda nekemu moramo priznati; da, radi njega moramo odpustiti vsem.«

Vzbudivši Hektorja je vprašal:

»Prijatelj, kaj si pa sanjal?«

»Sanjal sem o tem, kar sanjam v budnosti. Osveta, oj, sladka osveta. Zakaj si me prebudil iz sladkih sanj! Ha, ha, gledal sem, kakose bela pasma koplje v svoji grešni krvi. Toda tiho in oprezno, da naju kdo ne čuje.«

Cezar je spregovoril tajinstveno:

»Ne boj se, vsi spe razven naju. Čuj me. Poznaš Mr. Edwardsa?«

»Da. To je tvoj gospodar.«

»On je moj prijatelj, da še dobrotnik.« Hektor je zagrozil:

»Kako imenuješ belca svojega prijatelja?«

Cezar je mirno odgovoril:

»Oh, ko bi ti boljše poznal tega moža, bi drugače sodil o njem.«

Pri vseh grožnjah in prigovarjanju Hektorja se je rotill Cezar, da rajši da svoje življenje, kakor da bi se izneveril svojemu dobremu gospodarju.

Hektor je grozil:

»Kaj boš ti, strahopetec, svoje rojake, prijatelje od mladih nog izdal za ljubav tega prijatelja od nekaj dni. Daj, izdajica, skoči k svojemu gospodarju, da nas da vse postreljati in pobesiti. Prav nič se ga ne bojim, izdahnill bom pod najhujšimi udarci, ne da bi zastokal.«

Pri teh glasnih besedah se je prebudil Durand, kateri je spal v bližnji koči. Stekel je, a ni našel nikogar več, ker Cezar je bil že srečno odnesel pete. V mislih, da se mu

je sanjalo, se je vrnil v svoje stanovanje. Slutil je pa vendar, da se nekaj kuha proti njemu, in hotel je preprečiti takoj v brstju vsako nevarno gibanje med sužnji.

Hektor je hotel na vsak način dobiti Cezarja v svoje kremplje. Zatekel se je k neki stari zamorki, katero so imeli za čarovnico.

Tej starki je bilo ime Estera in je bila iz rodu Koromantinov. Znala je pripravljati in kuhati strup, radi tega so jo črnci prav radi vpraševali za svet.

Bila je tudi glavna voditeljica te vstaje in vedno je znala Hektorja ščuvati proti belcem.

Cezar je bil opazil naglo izpremembo pri svoji ljubljani Klari, katera je postajala vsak dan žalostnejša. Ubožec je vse poizkusil, da bi jo razveselil; delal je kot črv, ali ona je bila tiha in žalostna in konečno se ga je pričela izogibati. Nekoč je dejal Cezar:

»Klara, poprej si me tako vroče ljubila, kaj ti je sedaj, katera kača ti izjeda srce?«

Klara je odvrnila:

»Oj, kako moreš dvomiti nad mojo zvestobo do tebe? No, da ti povem pravi vzrok moje žalosti. Ubožica sem zvedela od Esterre, da si obsojen na smrt.«

Cezar se je nato smejal in jo pričel bodriti, da se ničesar ne boji. Toda Klara se ni pomirila, temveč ga je pričela rotiti, da naj odvrne od sebe osveto čarovnice.

»Rotim te, dragi moj, da varuj svoje mlado življenje.«

Cezar je vzkliknil:

voriti v frančiškanski cerkvi en sloven. duhovnik, ker nimamo slovenskega škofa, kar se pa ni zgodilo, toda ne po krivdi koroškega pripravljalnega odbora. Č. g. Hornböck je pa imel v cerkvi na Kepplerjevem trgu v desetem okraju za koroške udeležence prekrasno poslovilno pridigo. Koroški udeleženci smo imeli slovo posebej, ker smo se vračali domov pozneje kakor drugi Slovenci. Koroški Slovenci ob tej priložnosti seveda niso zamudili, ogledati si najvažnejše dunajske znamenitosti, pri čemer so jih vodili gospodje dr. Rožman, dr. Arnejc, Kulterer, Sibic in Smodej.

Najlepši del celega programa je bilo za Slovence petkovo zborovanje v dvorani rokodelskega doma. Tam so nastopili naši laiki. Zborovanje je otvoril in vodil g. dr. Brejč, ki je pozdravil zborovalce sledeče:

Prevzvišena knezoškofa!

Slavni zbor!

Ko otvarjam to slavnostno zborovanje vsega Slovenstva na evharističnem kongresu, mi je predvsem čast in prijetna dolžnost, najspoštljiveje pozdraviti zastopnika slovenskega episkopata, knezoškofa ljubljanskega in tržaško-koprškega. (Živahno odobravanje.) Pozdravljam nadalje vso navzočo prečastito duhovščino, pozdravljam zastopnike laiške inteligence, v prvi vrsti državne in deželne poslance in vse ostalo ljudstvo, ki je na tem velepomembnem zborovanju zbrano. (Odobravanje.)

Slavni zbor!

Blizu 4000 vernih Slovencev iz vseh slojev in iz vseh krajev naše mile slovenske domovine se je te dni zbralo na cesarskem Dunaju, da s tem impozantnim obiskom pred zastopniki celega sveta manifestiramo živo vernost, globoko udanost do svete cerkve in, reči smem, ponovno katoliško zavest našega slovenskega naroda. (Živahno odobravanje.)

Če se zbirajo na svojih kongresih frimazoni in svobodomislci vseh barv, da kujejo črne naklepe zoper katoliško cerkev, zoper trone in oltarje, zoper ves sedanji družabni sestav in red, potem je nujna dolžnost, da se zbirajo na odpor tudi zavedni katoličani! Isto pravico zahtevamo zase, kakor si jo prilastujejo naši nasprotniki! In se od teh kulturnobojnih petelinov ne damo strahovati. Odločno zavračamo ogabne napade na našo veličastno evharistično prireditelje, (Viharno pritrjevanje.) zlasti v židovskih in drugih svobodomiselnih časopisih. Naj »Neue Freie Presse« in drugi krivonosni šmoki obujajo reminiscence iz Jožefinske dobe, naj v svojo tolažbo ponatiskujejo razne državne dokumente iz tistih časov, slobodno jim. Mi pa se radujemo nad mnogo realnejšim in aktualnejšim dejstvom, da danes, 125 let po oni dobi pon-

»Kaj želiš, da postanem zločinec, morilec svojega dobrotnika? Ali se še spominjaš, Klara, onega dne, ko so naju hoteli ločiti za večno? Ali poznaš onega belega gospoda, ali si bila priča njegove dobrote — in sedaj ga naj ubijem?«

Klara je šepetala:

»Naj nas nebo obvaruje pred tem!«

Cezar je dejal odločno:

»Potem se Estera kruto moti. Trdim, da črna izdajica ne bi bila vredna tvoje ljubezni. Idi k Esteri in ji poreči, da se ne bojim njene osvete, da si ne bodem nikdar omadeževal rok s krvjo svojega dobrotnika. Klara, ali se še spominjaš one ure, ko je dejal, da naju ne bo nikdo ločil.«

Klara je v solzah vzdihnila:

»Prokleta Estera, ki me tako priganjaš na delo proti tej plemeniti duši.«

V tem je Cezar zapazil svojega ljubeznivega gospodarja Edwardsa, ki je obrezoval veje tamarinovega drevesa.

Podal je nož Cezarju in se pri tem malo pošalil:

»Ti malo obrezuj, saj nož je oster. Sicer nisem eden onih gospodarjev, ki se boje dati nož v roke svojemu črncu.«

Gospodar ni slutil, kake misli so se podile v glavi njegovega zvestega Cezarja.

Ničesar ni rekel. Ko se je oddaljil Edwards, je suženj padel na kolena in prisegel, da si preje prebode svoje srce, predno bi moral zasadi nož v prsa svojega dobrega gospodarja.

(Konec sledi.)

žanja cerkvene avtoritete, sedi na istem prestolu vladar, ki ne moli svojega Boga samo v skriti celici, ampak je kot veren potomec prvega Habsburžana Rudolfa, vsak čas pripravljen, svoji vernosti dati tudi javnega izpričevala in se pred celim svetom pokazati kot zvestega in prepričanega katoličana. (Gromovito odobravanje.) Tega dejstva se avstrijski katoličani po vsej pravici iz srca veselimo in daljnega dejstva, da v tem stremljenju z našim sivolasim vladarjem najlepše tekmuje tudi on, ki je bodočnost Avstrije, naš presvetli prestolonaslednik. (Dolgotrajno ponavljajoče se odobravanje.)

Besnenje naših sovražnikov pa je obenem tudi dokaz, da oni sami v notranjo moč svojih krivih nauk ne verjamejo in da se katoliške cerkve ne upajo premagati z razlogi razuma in srca, ampak se morajo v boju zoper njo najnižkotnejših in najnesramnejših sredstev posluževati.

Nasproti kongresom brezversta, divjega sovraštva zoper vse kar po krščanstvu diši, zoper kongrese razdora in teme postavljamo katoličani svoje kongrese ljubezni in luči, v znamenje in češčenje naših največjih svetotajstev. (Živahno pritrjevanje.)

Romarji smo na tem svetu, pa bojovníki obenem. V eni roki križ, v drugi meč: to je podlaga zavednega modernega katoličana. V tem boju pa nam je dvojnega treba: medsebojnega navdušenja potrebujemo in duhovnega krepčila, duhovne vspodbude nam je treba, da ne omagamo; kajti boj je trd in neizprosen. (Odobravanje.)

Obojega pa nam nudi evharistični shod v najobilnejši meri.

Na stotisoč vernikov iz vseh delov sveta, reči smem iz vseh kraljestev in držav, zastopnikov vseh narodov je tukaj zbranih pod vodstvom svojih dušnih pastirjev in nadpastirjev in pod vrhovnim pokroviteljstvom svetega Očeta samega, ki je na tem shodu zastopan po svojem posebnem poslancu.

Dragi moji Slovenci!

Naglejte se teh nešteti množic, nepreglednih čet in ko se vračate domov, vračajte se v trdni zavesti, v sladkem prepričanju, da je sveta stvar, ki se zanjo borimo, za katero se vsak izmed nas več ali manj žrtvuje tako v zasebnem kakor zlasti v javnem življenju, da je ta sveta stvar fundirana na trdnih tleh, da skala Petrova stoji nepremično in neomajljiva in da grizejo v granit oni, ki jo naskakujejo, pa naj že bodo Ferrerovci velikega kopita in svetovnega slovesa, ali pa svobodomislni paglavci našega domačega kroja. (Veliko odobravanje.)

Napolnite se in navzemite prepričanja, da luč iz zapada ne bo nikdar premagala luči iz Orienta. (Dolgotrajno odobravanje in ploskanje.)

Nato je govoril g. Jožef Cizel, gimnazijski profesor v Gorici, ki je razpravljal, kako naj katoliški lajik praktično pokaže svoje katoličanstvo. »Pristopite k mizi Gospodovi in spoznali in občutili boste radost nebeške gostije«. Govornik dokaže iz lastnega življenja, da si umetnost in krščanstvo ne nasprotujeta, marveč pride umetnost prav do veljave šele tedaj, če je prepojena z duhom krščanstva. Praktičen katoličan se ne sramuje, pogostoma pristopiti k mizi Gospodovi. Neki nemški škof je izrekel besede: »Hočete sešteti svoje katoliške bojovníke, preštejte može ob mizi Gospodovi. Kogar ne najdete tam, ta se ne bo niti dobro niti vztrajno boril. (Odobravanje.) Evharistični kongres je velikega verskovzgojevalnega pomena. Prvi je dal lep vzgled presvetli cesar Franc Jožef I. Osramotiti pa nas tudi ne smejo tisoči nedolžnih otrok, kojih vzgojitelji vendar moramo biti. Vznese-nemu govoru je sledilo gromovito odobravanje.

K besedi se je oglasil prevzvišeni škof tržaško-koprski, dr. Karlin, ki nam je podaril nekaj spominov na dogodke ob evharističnem kongresu, ki jih drugi nismo videli, da jih ponese v domovino. Zjutraj istega dne je na Schwarzenbergovem vrtu prejelo nad sedemtisoč otrok sveto obhajilo. Razdeljeni so bili na dva dela, na levi deklice, na pravi dečki. Govornik je bral tam sveto mašo, pri glavnem oltarju papežev legat eminencia kardinal van Rossum. Med sveto mašo so otroci peli. Ob koncu je

igrala vojaška godba. Navzočih je bilo mnogo oseb iz aristokratskih krogov, ki so bile vse ginjene. Prevzvišeni poroča tudi o slavnosti v dvorni kapeli. Ganljivo je bilo, ko je 60 oseb cesarske rodbine s sivolasim vladarjem na čelu pristopilo k svetemu obhajilu. (Odobravanje.) Presvetli vladar se je pri tej slavnosti same ginjenosti razjokal. Ko to vidimo, smemo reči: Austria erit in orbe ultima, Avstrije ne bo konca! (Gromovito odobravanje.) Prevzvišeni konča: Še en spomin od otvoritvene slavnosti. Nekoliko težko se mi je zdelo, ko so dali deželnega glavarja dr. Šusteršiča kot govornika na zadnje mesto, ko postanejo ljudje že nestrpni in odhajajo. Ali česar ne bi bilo mogoče pričakovati, se je zgodilo. Komaj je g. deželni glavar izpregovoril par stavkov, je potegnil za seboj maso ljudstva, da je vztrajalo do konca, in to nas sme napolniti z velikim veseljem in zadoščenjem. (Odobravanje.)

Besedo je dobil deželnega glavarja štajerskega namestnik in državni ter deželni poslanec dr. Jančovič, ki je izvajal sledeče misli: Pod velikanskimi utisi stojimo. Do 150.000 katoličanov se je zbralo na Dunaju, vsi z namenom, da se poklonimo Kralju vseh kraljev in javno dokumentiramo svojo krščansko misel. Tudi Slovenci nismo zaostali, celo bratje iz Prekmurskega in Beneškega so prihiteli, v največjem številu seveda zastopniki kmečkega stanu, (Odobravanje.) tega zaščitnika krščanskega mišljenja, duhovniki in zastopniki krščanske inteligence. (Odobravanje.) Hvala Bogu, lahko zakličemo, da se je tudi slovenska inteligenca zbudila in je med njo katoliška zavest rodila sadove; toda nekdanj ni bilo tako. Ne more se trditi, da je bila svoj čas slovenska inteligenca docela brezbožna in brezverska, toda vsled časopisja je bila strahopetna. Da se je pa začel preobrat, se imamo zahvaliti knezu in škofu dr. Mahničju. (Odobravanje.) Kraška burja so ga imenovali liberalci. Naši javnosti je manjkal pečat krščanskega mišljenja; pod dr. Mahničevim uplivom so si pa osnovali katoliškomisleči slovenski visokošolci društva. To so bili za katoliške dijake hudi časi, časi zasramovanja, toda ti časi so minili, in sedaj že vidimo tiste može, kako z navdušenjem delujejo v katoliškem smislu za blaginjo slovenskega naroda. Važna so tudi mladeniška in dekliska društva in v najnovejšem času Orli, ta predstraža krščanskomislečega slovenstva. Važno je to, ker se nam očita brezdomovinstvo, pa smo s temi organizacijami za slovenstvo storili več nego vsi drugi. Ta zgradba bo pa ostala le, če bo naše zasebno življenje krščansko, sicer se bo vse zrušilo. Pozabiti pa ne smemo dejstva: Kadar se ladja potaplja, bežijo iz nje podgane. Te so za nas škodljive in sramota. (Gromovito odobravanje.) Ne rečem o tistih, ki res izprevidijo slabo in se resnično izpreobrnejo, ampak o tistih, o katerih je nekoč rekel nekdo, da so bogatajci. Po desetletnem zanemarjenju se je naš narod začel zopet dvigati. Prosimo Boga v teh dneh, da ga bo vodil in podpiral narodove voditelje v boju za vero in domovino našega millega slovenskega naroda. (Dolgotrajno odobravanje.)

K besedi se je priglasił g. dr. Matija Lavrenčič, sodnik s Komna na Krasu. Kaj naj nesemo s kongresa v domovino, ki z zaupanjem zre na nas in upa od nas darov z Dunaja. Zato bi rad dal nekaj nauk samemu sebi in drugim. Kristus Gospod je prišel tukaj v naša srca in jih napolnil s sladko ljubeznijo. To ponese domov svojim rojakom, ki toliko pričakujejo od nas. Ta ljubezen naj nas prešinja in spremlja domov ter vodi k velikim delom, da kongres za nas in našo domovino ne bo zaman. Kako naj ohranimo to ljubezen? Izvajajmo doma posledice iz nauk, ki smo jih tukaj prejeli. Sklenimo, da bomo tudi v domovini obiskovali Kristusa v najsvetjšem zakramentu. (Odobravanje.) Kongres upliva na nas veličastno. Tudi v domovini lahko uplivamo s svojim zgledom, če napravimo zjutraj Kristusu vizito. (Odobravanje.) G. o. Läufer S. J. je rekel nekod visokošolcem kongreganistom: Dvajset navdušenih kongreganistov je dovolj za apostolat na Dunaju. Nas pa je tukaj 4000. (Gromovito odobravanje.) Slišimo, da je molitev in prejemanje zakramentov samo za ženske. Res pa je, da kar nas je inteligence,

ki smo z božjo milostjo našli resnico, smo spoznali, kaj je resnica le, ko smo prejeli Kristusa. (Odobranje.) Bog ni samo stvarnik žensk, ampak tudi moških, zato se ga ne sramujmo! Na Dunaju smo videli največjo inteligenco, cesarsko hišo, kneze pri mizi Gospodovi; če pa doma bagatelizirajo to, ne sramujmo se in ne strašimo se barab doma. (Viharno odobranje.)

Kongres je mogočno uplival na naša srca in naš razum. Toda človek je slab in lahko zablode. Te utise lahko izgubimo. Zato je poleg prejemanja zakramentov treba tudi premišljevanja. Veliko ne gre, toliko pa gotovo, da naredimo nekak načrt, kako bomo dan končali. Kdor gre k sveti maši, dobi kmalu par momentov, da se zbere. Lani sem g. prelata Kalana vprašal, kako bi se bolje naučil francoski. Priporočal mi je Tomaža Kempčana v francoščini; ni mu bilo toliko za francoščino kakor za Kempčana. Letos mi je rekel na moje vprašanje, kaj naj sedaj berem; »Še enkrat berite Kempčana!« (Veselost in odobranje.) Dandanes smo bojevniki in za bojevnike je Tomaž Kempčan. Kdor zna latinsko, naj ga bere v latinščini, drugi v slovenskem prevodu.

Čutim v sebi čut odgovornosti, ki pravi: »Kar sam slišiš, povej drugim.« Inteligenca! Duhovne vaje moramo delati vsako leto! (Odobranje.) »Daničarji« smo v Lainzu šli k duhovnim vajam. Vsak dan smo začeli hoditi k sveti maši in v dveh mesecih smo bili kakor prerojeni. Kot starešina »Danice« kličem Daničarjem: »Delajte duhovne vaje in častite Marijo!« Ta nam bo pomagala, da ne izgubimo Kristusa. Zato končno še v Marijine kongregacije! Kot »Daničar« sem bil prepričan, da mora biti vsak »Daničar« v Marijini družbi in da »Daničar«, ki ni v Marijini družbi, ne bo kaj velikega storil, in nisem se motil. Marijine kongregacije niso samo za ženske! Ali moški naj ne častimo Matere božje? Na Goriškem imajo Marijine kongregacije nalogo razširjati dobro časopisje. Ali to ni za moža? — Ustanavljati katoliška društva! Ali to ni za moža? Te darove nesimo domov zase, in misli, ki smo jih slišali na Dunaju, ponesimo v izobraževalna društva. Knjiga, ki jo dobimo, ima za deset let predavanj. Tako bo domovina vesela in bo rekla: Drage sinove sem poslala na Dunaj, korist imam od njih.

Bili smo vedno dobri patrioti. Ko pa vidimo v cesarski prestolnici toliko postrežljivosti in ljubezni, ko vidimo vladarsko hišo, ki brani Kristusa in ga časti, recimo, ali ta dinastija ni vredna ljubezni? (Odobranje.) Tudi to ljubezen ponesimo domov. Učimo narod, ljubiti Boga, Kristusa, pa tudi našo vladarsko hišo, ki jo Kristus ohrani. (Govorniku dolgo časa ploskajo in vzklikajo.)

Dr. Brejc pozdravi ravnokar došlega poslanca g. viteza Pogačnika. (Živio-klici.)

Prevzvišeni gospod knez in škof dr. Jeglič želi izpregovoriti le par besed: Utisi na Dunaju so za vse velikanski, zame pa je najbolj ugoden utis današnjega zborovanja Slovencev. Teh govorov niso govorili duhovniki in škofje, ampak te besede prihajajo iz ust naših izobraženih lajkov! (Odobranje.) Toliko odločnosti, navdušenosti, toliko ljubezni do Boga in Marije še nisem nikoli čul. To napolnjuje mene in gotovo tudi Vas s prepričanjem, da Slovencev ne bo še konca. (Odobranje.) Vzgled nam dajejo. Kar smo tukaj slišali, nesimo domov in izpolnimo, Devica Marija pa naj nam izprosi blagoslova. (Odobranje.) G. župnik Gomilšek opozarja, da na Dunaju ne pozabimo v molitvi slovenske mladine, ki prerada izgublja, če se poda na tuje, vero in ljubezen do domovine.

Predsednik dr. Brejc se ponovno zahvaljuje navzočima cerkvenima knezoma za njuno prisotnost in vsem gg. govornikom ter zaključuje sijajno uspešno zborovanje z iskreno željo, da bi veličastna manifestacija katoliške misli in solidarnosti pri nas v Avstriji rodila tudi neposreden sad zblizanja avstrijskih narodov v smislu gesla: ljubimo svojega bližnjega kakor sami sebe. Liberte, egalite, fraternite. (Prostost, enakost in bratstvo.) To geslo, katerega se je po krivici polastil mednarodni liberalizem, po pravici diči pročelja francoskih cerkva, kajti pred Bogom smo vsi ljudje in vsi narodi enaki; pred Bogom ni privilegirani-

cev! (Živahno odobranje.) Tega naj bi se zavedali zlasti močnejši vladajoči narodi napram manjšim in slabotnejšim.

Zaključujem torej z iskreno prošnjo do Najsvetejšega, da naj bi evharistični svetovni kongres ublažil tudi narodna naspotja v naši lepi avstrijski domovini, da zavlada med nami prava in istinita liberte, egalite in fraternite v krščanskem smislu! (Živio-klici in dolgotrajno odobranje.)

Po končanem zborovanju je bilo v isti dvorani predavanje s skioptičnimi evharističnimi slikami. Slike je zelo spretno razlagal č. g. Tul.

V soboto zvečer je bil zabavni večer, ki ga je priredilo društvo »Straža« na Dunaju. Velika dvorana je bila natlačeno polna. Predsedoval je g. P u k l. Govorili so razni govorniki, iz Koroške gg. Meško in S m o d e j.

V nedeljo zjutraj je nebo rosilo in dvomili smo, če se bo željno pričakovana procesija vršila. Kljub hudemu naliwu se na cesarjevo željo ni odpovedala. Ob pol osmi uri zjutraj so se začele vrste narodov zbirati za sprevod. Spreveda ne bomo natanko opisovali. Procesijo so otvorile dijaške kongregacije. Dobro znamenje! Mladina na čelo! Procesije se je udeležilo 84.658 mož v sprevedu, posebej 6000 duhovnikov, ženske v špalirju 39.800, častnikov 2800, uradnikov 3500, na tribinah 14.000 oseb, skupaj 150.758 oseb. Najlepše skupine v sprevedu so bile slovske skupine z narodnimi nošami in Tirolci, ki so bili zastopani naravnost v ogromnem številu. Zelo je imponirala tirolska skupina z velikanskim zgodovinskim križem in orožjem izza francoskih vojsk. Izmed Slovencev so napravili najboljši utis Orli, kakih 200 po številu in so izvabliali gledalce vzklike občudovanja, ter kranjska ženska narodna noša, ki je bila zelo lepo zastopana. Trdimo, da je bila to najlepša narodna noša! Vse se je zanjo zanimalo, občudovalo. Potem pa to slovensko žensko petje v procesiji! Je pač nekaj posebnega. Koroških narodnih noš je bilo premalo, da bi mogle priti do veljave! Koroški Slovenci smo tvorili v sprevedu lastno skupino, z narodnimi barvami okrašeno tablico z napisom: »Koroški Slovenci« na čelu. Sveta maša je vsled silnega naliva izostala. Najsvetejše se je peljalo v prekrasem, z zlatom bogato obloženem dvornem vozu, v kterega je bilo vpreženih osem vrancev. Ob monštranci sta klečala kardinal-legat van Rossun in dunajski knez in nadškof kardinal dr. Nagl. Cesar se je vozil v krasnem dvornem vozu, v kterega je bilo vpreženih osem belcev. Na levi strani je sedel prestolonaslednik Franc Ferdinand. Čeravno so bili pri procesiji vzkliki prepovedani, se ljudstvo ni moglo vzdržati, ko je videlo sivolasega vladarja, odkritega, in spremeljanega od celega sijajnega dvora v najlepšem blesku, častiti Najsvetejše in tako javno izpovedati vero v Izviličarja, ampak je polno navdušenja zaorilo v vseh jeziki: »živio«!

Utis procesije je bil velikansk, in s tem utisom so se vračale domov razne skupine. Zelo veseli smo bili slovenski Korošci, na vseh postajah so nas že pričakovali ljudje. V Sinčivasi nas je prišel pozdravit mil. g. prošt dobrolovaški R a n d l.

Koroški pododbor se je potrudil, da je bilo za koroške Slovence vse lepo pripravljeno. Največ zaslug pri tem si je pač stekel g. prelat Martin E h r l i c h in g. dr. R o ž n a n, ki se je peljal na Dunaj in v zadnjem trenutku oskrbel še to, česar srednji odbor dunajski ni zmozel vsled prevelikega dela. Želeti pa bi bilo, da bi udeleženci naznanili S. K. S. Z., kaj da je morda pri koroški skupini še manjkalo, da se v prihodnje izogne vsem nepravilnostim.

Naj bi evharistični kongres prinesel vsem avstrijskim narodom, zlasti pa še Slovincem obilo blagoslova!

Slovenci, podpirajte „Mir“ z inseriranjem!

Dnevne novice in dopisi.

Imenovanje. G. dr. Janko Kotnik, pozivski kandidat na celovski realki, je imenovan za suplenta na realko v Gorici.

Telovadni odsek »Orel« v Celovcu praznuje v nedeljo, dne 29. t. m. obletnico svojega obstoja. Povodom tega vršila se bode v veliki dvorani hotela »Trabesinger« ob 3. uri popoldne »Orlova« prireditvev po sledečem sporedu: 1. »Bratom Orlom«, poje moški zbor. 2. Javna telovadba s proizvajanjem prostih vaj, vaj na drogu, bradlji in skupine. 3. Šaljiva igra v dveh dejanjih. 4. Prosta zabava, pri kateri svira tamburaški zbor društva »Bisernica«. Spojeno z obletnico »Orla« obhajamo tudi odhodnico bratov »Orlov«, ki v kratkem zapustijo naše vrste in vstopijo v vojaški stan. Dragi rojaki! V drugo leto stopa naš čili »Orel« in dasi brez hrupa in tiho živeč, razvija krepko in vztrajno svoje moči. Pogled nazaj kaže nam ves čas vztrajnega in intenzivnega delovanja. Z enakim navdušenjem stopa v drugo leto svoje dobe. Slovenci in Slovenke! Vaša cenjena udeležba dne 29. t. m. bode pokazala, da simpatizirate z »Orlom« in mi s tem jačite pogum za nadaljnje delovanje. »Na zdar!« — O d b o r »O r l a«.

Učiteljski dom. Prošnje na Učiteljski dom za šolsko leto 1912/13 se naj pošljejo do konca septembra t. l. na naslov: Učiteljski dom, Celovec. Urad Mohorjeve družbe.

Slana je po Koroškem pokončala ajdo, da je po mnogih krajih ne bodo dobili nit za seme. Sploh vlada po Koroškem te dni prav občuten mraz.

Velika loterija »Slovenske Straže«. Zadnjič smo že opozorili v »Miru« na veliko loterijo, katero s tisoč petstoštiriinpetdesetimi krasnimi dobitki v skupni vrednosti dvajsettisoč kron prireja ravnokar naša vrla »Slovenska Straža« na korist revnim slovenskim otrokom, katere domovini hoče ugrabiti tujec. Med dobitki so razni kmetijski stroji velike vrednosti. Žrebanje bo že začetkom novembra, zato hitite z nakupovanjem srečk. — Ena srečka velja samo eno krono. — Najbolje je, če čitatelji »Mira« ondi, kjer se srečke v prodajalnah ali trafikah ne dobi, prevzamejo v svojem kraju nabiranje onih, ki hočejo kupiti srečke ter na polo papirja v ta namen napravijo toliko takih prostorčkov, kolikor jih rabijo in izpolnijo, na primer:

Srečke „Slovenske Straže“ naročajo iz			
(tu se napiše kraj)			
1	Janez Kovač	posestnik	1 K
2	Peter Klepec	čevljar	1 K
3	Marija Unčar	hči posestnika	2 K
4	Ivan Petek	sin posestnika	1 K
Skupno pet srečk — pet kron — ki naj se pošljejo na naslov			
Ivan Kovač,			
posestnik v			

Ta zapisnik naj se pošlje »Slovenski Straži«, istočasno pa tudi denar po poštni položnici. — Tudi po društvi h agitirajte, da ljudje srečke hitro naroče! — Naročnikom »Mira« največ sreče pri srečkanju!

Na Koroškem prodajajo srečke »Slovenske Straže«. Sinčavas: Albin Novak, trgovec. — Celovec: Trgovina slov. kršč.-soc. zveze (hotel Trabesinger). — Črna pri Prevaljah: Kohlenbrand Marija, trgovina. — Št. Vid Podjunski (St. Veit in Jaunthal) Boštjančič Simon, trgovina. — Javorje, pošta Črna: Komprej Janez, trgovec. — Logaves poleg Vrbe ob Jezeru: Mihael Schleicher, trgovec. — Skrbite, da bodo srečke »Slovenske Straže« povsod hitro razprodane! Kjer jih ne prodajajo, naroči naj jih Vas več skupno pri pisarni »Slovenske Straže« v Ljubljani. Srečke samo po eno krono.

Pod mlinsko kolo je prišel hlapec Ožbe Taurer dne 11. t. m. in je bil takoj mrtev. Bil je udan pijančevanju in sodijo, da se je ponesrečil v pijanosti.

Najboljše brzoparilnike priporoča »Slovenska Straža« v Ljubljani. Pišite po cenik! Manj premožnim se dovoli odplačevanje v obrokih.

Nabor. Pri vojaškem naboru v soboto, 14. t. m., je bilo izmed 178 mladeničev sodnega okraja Borovlje potrjenih 54.

Samoumor. V Celovcu se je ustrelil z revolverjem 18. t. m. 21 let stari slikarski pomočnik Pavel Noschil, doma iz Nižnjega Avstrijskega. Koncem velikega srpana je vzdignil iz mestne hranilnice 400 K in odpotoval. Vrnil se je v Celovec in se ustrelil.

Samoumor. Ustrelil se je 16. t. m. v Borovljah 18 let stari graver Emil Ganzer. Najbrž se mu je omračil um.

Celovski kolodvor. Sedaj za časa najboljše prometa je včasih, posebno ob nedeljah dopoldne ob 10. uri ali drugih takih časih, kadar se vlaki najbolj križajo, res skoraj umetnost, si priboriti za gotov denar vozni listek. Običajno je namreč odprto ob takem času za celo južno železnico le — eno okence. Kadar postanejo zabavljice občinstva že preglasne, odprejo šele tudi drugo okence zunaj na peronu, za katero pa le malokdo ve. Kako naj v teh razmerah dobi nenavajen kmečki človek listek, če je že malo pozen? To je kratkomalo nered, in nered se prav nič ne prilega kolodvoru, ki slovi zaradi škandaloznih svojih protislovenskih šikan v dvojezični deželi in dvojezičnem mestu.

Vsem gg. predavateljem, društvenim govornikom in govornikom na političnih shodih na Slovenskem! Prosimo Vas, da odslej na vsakem predavanju, na vsakem shodu omenite velike loterije »Slovenske Straže« in priporočite nakup srečk.

Igre v Slomškovo proslavo »Veseli god« je le še malo iztisov na razpolago. **Izobraževalna društva naj igro nujno naroče pri »Slovenski Straži«.** Vseh sedem vlog velja samo 2 K 80 v. Vsako izobraževalno društvo, vsaka podružnica naj bi predstavljala to igro. **Vsa naročila prosimo izvršiti prihodnji teden, ker pozneje z iztisi ne bo mogoče več postrežiti!**

Za vse Marijine družbe. Vsem družbam se tem potom naznanja, da bo glavni shod vseh Marijinih družb na slovenskem Koroškem dne 6. oktobra v Št. Janžu v Rožu. Zato se prosi, da bi vodniki družb čim prej ko mogoče naznanili vse podatke o svojih družbah, da se sestavi prepotrebni pregled. (Čas ustanovitve, število udov, kdo je v magistratu ali načelstvu, vzroke napredka ali pešanja, obhajila, shode itd.) Želeti bi bilo, da bi se še v teku tega leta oglasili tudi oni gospodje župniki, ki želijo ali spoznavajo za pripravno ustanovitev enake družbe v svojih krajih. Vsi dopisi naj pa se pošljejo na župnijski urad Žrelc, ker se je tamošnjemu župniku od kn. škof. ordinarijata poverilo nadzorstvo obstoječih družb in ustanovitev novih; naj bi se nikjer ne ustanovljale družbe, predno da se dogovori s poverjenikom škofijstva. Marijine družbe se morajo enotno urediti in poživiti, kjer je treba, da zanesejo mladostni ogenj med naše ljudstvo. Natančen spored za glavni shod v Št. Janžu se bo objavil v »Miru« še pravočasno.

Možica. Na praznik Marijinega rojstva, dne 8. t. m., je imelo tukajšnje izobraževalno društvo »Peca« svoj mesečni shod pri »Žagmajstru«. Udeležilo se je shoda precejšnje število družt. članov in članic, pa tudi drugih. Posebno razveseljivo je bilo videti lepo število navdušenih fantov in deklet. Podučljiv govor je imel g. Krigl iz Št. Jakoba pri Celovcu, ki nam je v poljudnih besedah razložil korist domačega vrta, na katerem naj imajo gospodinje zasejane koristne cvetlice in rastline, ki imajo v sebi zdravilno moč. Najlepši vrt pa je družina, v katerem naj bosta mož in žena dobra, skrbna vrtnarja, ki gledata na to, da so cvetlice in rastline v njem, to je njihovi otroci, dobro vzgojene in da jih slana pohujšanja ne pomori. Govornik je nadalje priporočal ljubezen do sv. vere in do milega slovenskega naroda. Nikdo naj ne bo odpadnik ali janičar svojega naroda! Spoštujemo druge, ki so nam pravični, pa predvsem moramo same sebe, svoj materni jezik, svoj narod spoštovati. Kdor samega sebe ne spoštuje, je podlaga tujčevi peti. Govornik je žel splošno hvalo.

Velkovec. (Pekovski dim.) Že pred leti je pisal »Mir« o slavnem dimu, ki po dnevi in po noči ščegeče občutljive nosove mestnih prebivalcev. Tuintam se mora reči, da je ta nadloga naravnost neznosna. Po

ulicah, po sobah imaš toliko tega neprijetnega gosta, da te kar duši. Dandanes se vse inogoče stori v zdravstvenem oziru. Toda pri nas je vse zastoj. Če se vidi pri cerkvi ali pri Slovencih, kar bi utegnilo škodovati telesnemu zdravju, se postopa z vsemi strogi sredstvi; v naprednem Velikovcu pa zdravstvena oblast marsikaj noče videti. Ali bi ne mogli naši peki, ki gotovo, kakor znano, dobro izhajajo, svojih dimnikov povišati in konec bi bil vsakdanjega nezdravega smradu!

Železna Kapla. Danes 11. t. m. smo imeli prvi sneg že tudi v dolini — na bližnjih gričih je pa pobelil že meseca julija in avgusta parkrat. Sploh bo letos neprestani dež izjalovil vse upe na boljšo letino kot je bila druga leta. — V nedeljo, na praznik, Marijinega rojstva je prišlo k Dev. Mariji v Trnju nenavadno veliko romarjev, ki so bili veselo iznenadeni, da se je letos tako slovesno opravljala božja služba. Veliko sv. mašo je daroval ob veliki asistenci vlč. g. svetnik in c. kr. profesor na realki v Celovcu, g. Ivan Huter, zakar smo mu iz srca hvaležni; istotako g. župniku, ki se tako potrudi, da se ta nekdanja slovitost božja pot nanovo povzdigne, vzlic vsemu nasprotnemu oporekanju.

Občina Strajavas v Ziljski dolini. Dne 3. septembra je volil novo izvoljeni nemškutarski odbor župana. Izvoljen je stari, Alojz Millonig v Strajivasi. On je tudi skoraj edini res zmožni mož naših »deutschfreundlich« mislečih (!) Slovencev (!). 11 apostolov mu bo pridno kimalo. Nemškutarji sami uvidijo končno, da so ljudje v odboru, ki se davno ne dajo primerjati z našimi zmožnimi korenjaki, da ne zadostuje »deutschfreundlich« barva za sposobnost občinskega odbornika. G. Andreja Milloniga v Zahomcu, katerega so pred šestimi leti nemškutarji sami radi njegovih zmožnosti volili v odbor, jim je bil preveč siten in kritičen. Pač ni mogel kimati k vsemu, ker je mož z glavo. In glavo imajo vsi naši na pravem mestu.

Otok. (Evhariistična slavnost.) V spomin svetovnega evhariističnega kongresa na Dunaju smo obhajali preteklo nedeljo slavnost na čast presv. Rešnjega Telesa, katere se je udeležilo veliko število vernikov iz domače in sosednih župnij, zlasti iz Hodiš in Škofič. Od prve do druge božje službe, pri katerih sta bili slavlju primerni pridigi, je bilo Najsvetejše izpostavljeno, po drugi božji službi pa je bila slavnostna procesija s presv. Rešnjim Telesom in »Te Deum«. Blizo 300 vernikov, med njimi tudi lepo število mož, je pristopilo k mizi Gospodovi. Bilo je zares lepo in veličastno! Motilo je prelepo prireditev samo to, da je priredil tukajšnji gostilničar, p. d. Virt, ravno ta dan godbo in ples. Če je zamrl v njegovem srcu že ves verski čut, je zares pomilovanja vreden, a toliko takta bi vsaj pričakovali od njega, da ne bi motil take cerkvene slovesnosti z godbo in plesom, nad čimur se je naše dobro ljudstvo po vsej pravici zgražalo. Res, daleč so že nekateri zašli v stran v svoji naprednosti!

Kaj bi moral vsak naš somišljenik, vsaka naša somišljenica takoj naročiti? 1. Več srečk loterije »Slovenske Straže«. — **2.** Nekaj prekrasnih Slomškovih razglednic. Slomškova podoba v treh barvah je na razglednicah tako umetniško izvršena, da se jo lahko da tudi v okvir. Cena razglednici 10 vinarjev. — **3.** Nekaj Slomškovih narodnih kolkov. — **4.** Za pisarne papir »Slovenske Straže«. — **5.** Pogoje za življenjsko zavarovanje potom »Slovenske Straže«. — Vsa naročila in pojasnila daje pisarna »Slovenske Straže« v Ljubljani.

Št. Vid nad Juno. (Razno.) Letošnja letina se kaže v nekaterih pridelkih prav dobra. Le ajde vsled neprestanega deževja ne bo dosti več kot za seme. Zato pa dobimo krme skoraj v izobilju. — Pred par tedni se je vršilo tukaj zborovanje kmetijske podružnice. Udeležba je bila precej dobra, kar je uvaževanja vredno z ozirom na predavanja o gnojenju in oskrbovanju travnikov, o rdeči svinjski boleznini in cepljenju koz proti tej škodljivi kugi. — Naši farani so se vsakokrat v velikem številu udeležili igre »Miklova Zala« v Žitarivesi. Uprizoritev se jim je jako dopadla ter se ne morejo dosti načuditi zmožnostim žitarskih igralcev, ki zaslužijo najboljše priznanje. Splo-

šno se želi, da bi se sčasom tudi pri nas izcimila taka lepa, za vse dobro in lepo navdušujoča umetnost. Vedno več tal pridobiva prepričanje, da bodo Slovenci tem potom gotovo napredovali v največji strah svojim nevoščljivim nasprotnikom, ki pa žal v svojem duševnem uboštvo ne uvidijo, da zanj tukaj ne bo več žetve med prebujajočim se slovenskim ljudstvom. — Dne 11. t. m. smo pokopali ob veliki udeležbi Terezijo Wute, p. d. Hariževo mater v Gluhem lesu. Bila je stara šele 46 let, in akoravno prej vedno zdrava in čila, je podlegla mučni želodčni bolezni. Pred par meseci bi jo gotovo še mogla rešiti operacija, toda ona, kakor sploh ljudje na deželi, ni imela zaupanja v to. Zapustila je moža in mnogo pridnih in nadarjenih otrok v starosti od štiri do 26 let. N. p. v m.!

Vsak naj nujno opozori svojega znanca in znanko na prvo veliko loterijo »Slovenske Straže«, ki nam nudi prekrasnih dobitkov v skupni vrednosti 20.000 K. **Nagovorite znanca in znanke, naj vam dajo denar za srečke (srečka samo 1 K!), nakar več srečk skupaj naročite pri pisarni »Slovenske Straže« v Ljubljani! V vsakem kraju pridobite tudi prodajalne za srečke! Naj bi ne bilo slovenskega kraja, v katerem bi ne bilo več navdušenih agitatoric in agitatorjev za prodajo srečk!** Sveta domovinska stvar, kateri je posvečena loterija »Slovenske Straže«, nas kliče vse na požrtvovalno delo!

Št. Vid v Podjuni. (Zahvala.) Hranilnica in posojilnica v Sinčivasi je blagovolila podariti kmetom tukajšnje župnije, oziroma kmet. podružnici lepo vsoto 200 K za nabavo čistilnice za žito. Pa tudi šole v Št. Primožu se je dobrotnica spomnila ter ji poklonila 50 K za blage namene. Za te lepe blagodare se najiskrenejše zahvalujeta šolsko vodstvo in načelništvo kmetijske podružnice v Št. Vidu.

Guštanj. Za župana v Guštanju je izvoljen g. Tschas, uradnik na Fužinah na Ravnih. Županov namestnik je g. Husar, občinska svetovalca sta g. inž. Ghöry in gosp. Schaffer. Ker imajo tržani Časa za župana, pravijo, da bodo prišli za občino boljši časi, kar bi bilo tudi prav.

Št. Rupert pri Velikovcu. (Slovenskim staršem!) Kmalu se začne zopet šola na mestnih ljudskih šolah in meščanski šoli v Velikovcu. Nasprotniki lovijo slovenske otroke v okolici z raznimi lažmi in zavijanjem. Kdor je pameten in hoče svojemu otroku dobro, tak se ne bo dal pregovoriti. V šolah v mestu ne pustijo slovenskega krščanskega nauka, pobirajo slovenske katekizme in slovenski otroci — ker ne razumejo nemškega jezika — po večini ostajajo in se zasramujejo. Nekdo je rekel: »Če bi imel sto otrok, v velikovške šole ne dam nobenega.« V Št. Rupertu se tudi učijo otroci nemščine, da pozneje morejo shajati. Imamo že mladiče in dekleta, ki so hodili samo v šentrupersko šolo, pa sedaj ravnotako govorijo nemški, kakor drugi. In tudi vzgoja otrok je v Št. Rupertu veliko boljša, kakor pa v mestu. Treba je le pogledati šentruperske otroke in one iz mesta in vsak mora pritrditi, kako lepo se obnašajo otroci iz slovenske šole in kako drugače oni iz mestnih šol. Slovenski otroci v slovensko šolo!

Grebinj. (Očetova navada.) Skoraj neverjetno je, da bi bili kdaj stari očetje imeli to navado, katera se zdaj tako pogostoma razvija v gostilni cerkvene ulice. Traja navadno vsak ponedeljek in soboto čez polnoč, ko se zmiraj čuje in glasi geslo: Jaz pa očeta navado imam, si žvižgam noj pojem, cel dan — cel dan. A — zdi se, da se je to geslo precej izpremenilo in se po sedanjem glasi: Jaz pa očetovo navado imam, ki ni lumpal, al' jaz ga pa lumpam celo noč, cel dan! To bi bilo res imenitno, ko bi se dalo odpraviti, da bi mogli vsaj ljudje, ki nimajo take očetove navade, ponoči mirno spati, med tem ko morajo poslušati take Abrahamove pesmi. Mladina, spametuj se, ko boš čitala ta dopis in ne tuli, ampak poj prijetne, narodne pesmi v treznosti.

Grebinj. »Narodni dom«. G. Hofmeister nam je poslal popravek, ki je zagledal luč sveta v advokatski nemškutarski pisarni, kar spričuje sledeča klasična slovenščina: 1. Vi trdite, da jaz kot najemnik »Narodnega doma« v Grebinju nisem izpolnjeval mo-

je dolžnosti in da mi je raditega bila najemna pogodba od posojilnice odpovedana. Ta trditev je popolnoma neresniča; resnica je, da sem mojim dolžnostim iz najemne pogodbe do cela zadostoval, ker sem najemnino redno plačeval in celo poslopja z velikimi stroški popravil. 2. Vi trdite da je posojilnica na podlagi najemne pogodbe v postacnem roku mi odpovedala, in da sem odpoved tudi sprejel. Ta trditev ni resnična. Jaz sem temveč zoper odpoved posojilnice pri c. kr. okrajnem sodišču v Velikovcu pod K 2/12 ugovorne vložil, katerim je c. kr. deželno sodišče v Celovcu z razsodbo z dne 4. majnika 1912 Bc II 55/12 s tem ugodilo, da je sdob o c. kr. okrajnega sodišča v Velikovcu predrugačilo in odpoved kot neučinjivo spoznalo. Ta sodba je postala pravomočna. Ravnotako je bila tožba vložena od posojilnica pri c. kr. okrajnem sodišču v Velikovcu pod C 94/12 proti meni radi izpraznitve od mene najetega posestva z sodbo z dne 11. junija 1912 C 83/12/5 odbita in je bila posojilnica c. tej in prej omenjeni tožbi obsojena na povrnitev tožbenih stroškov. Na posled je bilo moji zoper posojilnico vloženi tožbi radi motenja posesti s sklepom z dne 15. julija 1912 ugodeno in konstitirano, da sem bil v posesti mojih najemniških pravic od posojilnice moten. Posojilnica je bila tudi v povrnitev tožbenih stroškov obsojena; iz tega je dovolj razvidna neresničnost njene trditve, da sem jaz odpoved sprejel. 3. Vi trdite, da je od mene podpisana provizorična pogodba v prid posojilnice bila odobrena. Ravno nasprotno je resnično, namreč da je c. kr. okrajno sodišče v Velikovcu kot prva instanca to pogodbo kot neveljavno spoznalo. 4. Vi trdite, da je v istem smislu tudi prizivno sodišče v Celovcu v prid velikovške posojilnice odločilo. Tudi ta trditev je neresnična. Deželno sodišče v Celovcu o prizidu posojilnice še ni razsodilo, temveč je obravnavo v zašlišanje od mene predlaganih prič preložilo, ki bode potrdile, da sem zacasnopogodbo le podpisal, ker se mi je obljubilo, da se moja zaloga blaga prevsami in da se ta obljuba velikovške posojilnice radi tega kot nevenjavna spozna, ker ni bila po sklepu odbora potrjena, temveč sta jo naredila samo odbornika kanonik Dobrouc in Gregor Tscharf. Valentin Hofmeister. — Koliko je ta popravek vreden, nam dokazuje sledeče pojasnilo velikovške posojilnice: »Naš najemnik v Grebinju, V. Hofmeister, ni izpolnjeval svojih dolžnosti. Zaostal je vsako leto z najemnino, kojo mora po pogodbi polletno naprej plačevati, in sicer: v l. 1910 za 932 kron 14 vin. (cela najemnina znaša letno 1300 K), v letu 1911 za 755 kron 74 vin. Hišo smo popravili mi s stroški 32.068 kron 7 vin. — Posojilnica je Hofmeistru postavno, to je polletno naprej odpovedala in je Hofmeister odpoved tudi sprejel. Šele po preteku tega časa, ko so prišle druge zapreke vmes, je vložil pri sodišču ugovor. Tožba posojilnice zoper Hofmeistra radi izpraznitve prostorov še pri prizivnem sodišču ni končana in se bo dne 10. oktobra t. l. pri prizivnem sodišču še enkrat obravnavala. Tožba radi motenja posesti, ki jo je vložil Hofmeister zoper posojilnico, je posojilnica pri prizivnem sodišču v Celovcu dobila. Provizorični dogovor posojilnice s Hofmeistrom, da sme po preteku odpovednega roka še ostati, je prva instanca v Velikovcu odobrila in šele prizivno sodišče drugače odločilo. Hofmeistru se ni nikdar obljubilo, da bi mu posojilnica odkupila njegovo zalogo. Sodniških stroškov posojilnica do sedaj še ni imela nobenih. Hranilnica in posojilnica v Velikovcu, registrovana zadruga z neomejeno zavezo. Juri Čarf, načelnik; Jožef Dobrovč, odbornik.«

Škocijan. (Razno.) Na Malo Gospojnico smo ob veliki udeležbi ljudstva pokopali mežnarjevo mater v Škocijanu, v petek navrh dne 13. sept. so pa ubrani naši zvonovi in pevci peli žalostno pesem v slovo blagemu možu Gregorju Plave-Vižarju v Grbaljivasi. — Na Dunaj se je iz naše fare podalo sedem mož — naše ženstvo je premalo srčno. Vsi so se srečni in jako zadovoljni vrnili. Pravijo, da je Dunaj veliko in krasno mesto, vendar za kmeta ni ta »vas«, ker še plota ni, kamor bi privezali konjička.

Velikovec. (Egiptovsko temo) smo zopet imeli zadnji terek zvečer, ko je zopet

odpovedala električna luč. Ali ne bo občina ničesar storila, da se ta nadloga odpravi? Nekateri že govorijo, da bodo opustili drago, a slabo električno luč in upeljali drugačno razsvetljavo. Zopet drugi pa pravijo, naj bi naš svečar, g. Zechner, povečal svojo svečarno, ker bo pri sedanjih razmerah imel kmalu premalo sveč, ki morajo vedno priti na pomoč, kadar mrkne električna luč. Očka Pinterič, tukaj nastopite, tu je vaš delokrog; od samega »heil« in pa »frankfurtaric« Velikovčani ne bodo dolgo živeli.

Iz letovišča na Spodnjem Koroškem se nam javi: Mnogo zanimivih starin večje vrednosti se še nahaja med našim kmetiskim ljudstvom, ki se dostikrat vsled nepoznanja starinske vrednosti ne le ne cenijo, temveč naravnost zametujejo. Neki kmet je imel staro skrinjo po nekdanji šegi vso izrezljano in v bivšem slogu poslikano. Slučajno jo izvohajo tukajšnji tuji letoviščarji, mu jo odkupijo in spravijo s seboj. Drug kmet je že davno zavrgel staro soho sv. Florijana ter jo izpostavil zobu časa. — Tudi na to naletijo letoviščarji-tujci ter jo nabavijo. Tako se morebiti odnese še veliko starin iz slovenske zemlje v razne nemške, tuje muzeje. Škoda narodnega blaga! — Tudi v Slovencih se pojavlja zmisel za svoje zanimivosti, svojo zgodovino vedno bolj. Tako obstoji v Ljubljani »Muzejsko društvo«, da zbira po Kranjskem narodnopisne predmete in take, na katerih se da izslediti kos zgodovine in razvoj človeške kulture itd. itd. Društvo izdaja svoje glasilo »Izvestja muzejskega društva«. Leta 1903. se je ustanovilo s sedežem v Mariboru »Zgodovinsko društvo za slovensko Štajersko«. Pod točko »namen« beremo v njegovih pravilih: »Zgodovinskemu društvu je namen, gojiti domačo zgodovino v celem obsegu kakor tudi narodopis. Društvo bo tedaj: a) podpiralo preiskovanje domačih starin in umetnin; b) zbiralo in preiskovalo arhivalno gradivo za domačo zgodovino; c) s predavanji, s shodi in tiskovinami pospeševalo poznanje domače zgodovine; č) občevalo z domačimi in inozemskimi društvi in zavodi s sličnim namenom; d) vzdrževalo knjižnico in muzej. — Društvo glasilo »Časopis za zgodovino in narodopisje« je leta 1911. doseglo osmi letnik. Koroška, bivša slovenska zibelka izza časa umeščanja koroških vojvod na Gosposvetškem polju je tudi plodovito polje za delo te vrste. Čeravno nimamo na Koroškem v izobilju slovenskega razumništva, vendar ga je, pri dobri volji, za pričetek dovolj, da bi lahko istotako pričeli. Naj bi morebiti raztegnilo imenovano zgod. društvo za slov. Štajersko svoj društveni delokrog tudi na Koroško, kjer bi Korošci pod vodstvom svojega pododpora samostojno delovali, imeli pa skupno, novemu razmerju pravilno prikrojena pravila, ime in skupno glasilo. — Toliko za enkrat v premislek! Predvsem pa srčen poziv slovenski visokočastiti duhovščini, dijaštvu, učiteljstvu in vsem ostalim inteligentom, da prilično skrbe, da se zberejo vse take starine v skupno posest in ne odnašajo več iz dežele, kjer bi se tuji šopirili — s pavovim perjem.

Važenberg. (Občinske volitve) so se letos pri nas izvršile prav mirno in brez vsakega hrupa. Slovenska stranka se jih kot taka ni udeležila, ker se je čutila preslabo. Sploh se naši voditelji duhovniki in drugi zavednejši Slovenci naše občine premalo brigajo za tako važne reči. Naj bi bilo drugikrat boljše. Udeležba pri volitvah je bila prav slaba. Prvič, ker je naše ljudstvo v jedru še dobro in nima veselja glasovati za liberalno nemškutarsko komando, drugič, ker je bil po daljšem deževnem vremenu prav lep dan, tretjič, ker se tudi naši nemškutarji niso toliko trudili za agitacijo, saj so vedeli, da ne bo konkurence. Vendar pa so pobrali precej veliko pooblastil. In tako je bil izvoljen naslednji odbor: V I. razredu je volilcev (upravičencev) 26, glasov pa so dobili: Taupe Fr. 16, Dreier Mihael, Taurer Jakob in Vedenik Jakob 15, Kuling Pavel, učitelj, 13, Sternis Blaž 10. Namestnikom: Fortin Leon, učitelj; Leitner Andrej po 13. Dreier Jurij 12 glasov. V II. razredu je upravičenih volilcev 26; glasov so dobili: Jelen Franc, Kordesch Martin, Rak Valentin in Werkl Ignacij po 25, Jamnik Janez 23, Pirker Konstantin 21. Namestnikom so izvoljeni: Kriegl Janez s 24, Janeš Janez in

Paulič-Hrovat s 14 glasovi. V III. razredu je upravičenih volilcev okrog 350; glasov pa so dobili: Kucher Jožef in Resch Jakob (dosedanji župan) po 78, Kumer Pavel in Polzer Jakob po 76, Sturm Lovrenc (poštar) 72 in Schütz Jakob, Hilej 62 glasov. Namestniki: Ahac Ferdinand (Šumnik), Kulterer Adam (Šumi) in Sicher Luka. — Izvoljeni odborniki so s par izjemami pristaši nemškutarsko liberalne stranke, in bo torej dosedanja komanda veljala tudi vnaprej, vendar se mora reči, da je prišlo v odbor par treznejših ljudi, ki jim je bolj na skrbi gospodarstvo kot napadanje cerkve in duhovnikov. Voditelji katoliški slovenske stranke v naši občini pa si naj zapomnijo, da z nedelavnostjo in zaspanostjo in samim kritiziranjem se ne pride naprej.

Celovec — Selovec ali Žalovec? K notici, ki ste jo o imenu mesta »Celovec« priobčili v predzadnji številki »Mira«, še sledeče razlage: 1. Da je sedanji Velikovec, Velikovec iz Velikavas, kakor Bilčovs iz Bilčjavas in Lhova iz Logavas, oziroma po mnenju č. g. župnika Singerja iz Golavasi, o tem ni dvoma. V Tinjah je na nagrobnem kamnu zapisano: Welkenmark; o imenu Völkendorf, katera vas je v župniji St. Martin pri Beljaku, mi je prejšnji župnik, rodomec, rekel: To ime je slovensko in v tukajšnjih starih matrikah je povsod vpisano Welkendorf. Velikovec je potemtakem prvotno bila Velikavas, pozneje je postal nemški Welkenmarkt, ko se je pa trg izpremenil v mesto, so naši ponemčenci pozabili iz Welkenmarkt narediti Welkenstadt, pa so rajše naredili spačenco Völkermarkt. Iz tega tudi vidimo, da je Velikovec spočetka, ko je bil še Velikavas, bil čisto slovenski kraj in se je začel ponemčevati šele, ko je postal trg. Ali ni tudi ime Celovec — Celovec nastalo morebiti iz Celavas — Celovec? — 2. Pred štirimi ali petimi leti sem se vozil iz Ljubljane proti Jesenicam s še mladim gospodom, ki je bil duhovnik in doktor; imena se več ne spominjam. Ta gospod mi je rekel: »Vi Korošci toliko ugibate, odkod ime »Celovec«. Prazno ugibanje; vzemite najstarejši zemljevid (g. dr. mi ga je imenoval z imenom, pa ga nisem zapomnil); tam najdete med Dunajem in Ljubljano, približno tam, kjer je Celovec, zaznamovano mesto z imenom »Selovec« — to je vaš Celovec. — 3. V minulem tednu sem bil v Bohinju. Razgovor je prišel na v predzadnjem »Miru« objavljeno razlago imena Celovec. Eden izmed gospodov, rodomec Čeh, pripomni: »Celovec je nemški »Klagenfurt«. Na Češkem je blizu Prage vas z imenom »Žalovec«, kjer je bilo »v pradavni dobi pohrebišče« (pokopališče); ime »Žalovec« je od »žalání«, to je: žalovanje nad mrličmi, ki so tam pokopani. Mogoče je ime Celovec od »Žalovec« — nemški »Klagenfurt«. — Naj tisti, ki se na take reči razumejo, ta-le mnenja preštudirajo ter določijo pravo razlago imena »Celovec«. — (Razlaga Žalovec je izključena. Klagenfurt nima s »Klagen« — tožiti — ničesar opraviti, pač pa očitno z »Glanfurt«. Pač pa je zelo verjetna razlaga od Selovca. Ured.)

Somišljeniki! Zahtevajte v gostilnah računske listke „Slovenske Straže“! Naročajo se v pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljani.

Politične vesti.

VOLITVE V GRADCU. — ZMAGA SOCIALISTOV.

Pri občinskih volitvah v Gradcu 17. t. m. so nemški nacionalci, kljub temu, da so imeli kompromis s krščanskimi socialisti, v III. razredu popolnoma pogoreli. Udeležba ni bila posebna. Od 8360 volilcev je volilo 5216. Združene meščanske stranke so dobile 2500 do 2600 glasov, soc. demokrati kandidati pa 2700. Temu izidu se ni čuditi. Nemški nacionalci so v občinskem svetu tako slabo gospodarili, da je grozno zasmrdelo in so bili prisiljeni, poklicati na pomoč vladnega komisarja, v katerega roke so izročili občinske posle. Zato so bili tisti, ki se volitev niso udeležili, nemškonacionalni nezadovoljni volilci. Izid volitev bi pa moral dati misliti tudi nemškimi krščanskimi

krogom, ki ne privoščijo v Gradcu slovenskim delavcem božje službe v slovenskem jeziku. Soc. demokrati so bolj pametni — otroci teme — in v jezikovnem oziru bolj ustrezajo slovenskim delavcem, ki vsled tega trumoma derejo v soc. demokratični tabor. Stara pesem v obmejnih nemških mestih, toda kdaj je bo konec?!

POLICIJA V OGRSKI ZBORNICI.

V ogrski državni zbornici so se z otvoritvijo jesenskega zasedanja iznova začeli nemiri in prave bitke s policijo. Opozicija je predsednika Tiszo pri otvoritvi sprejela z groznim vpitjem. V zbornico je udrila policija in potiskala poslance iz zbornice. Ko je policijski poveljnik ukazal nekemu policaju, da zgrabi poslanca Smrečanija, je stražnik odgovoril: »Prosim pokorno, neodvisnega poslanca se ne bom dotaknil«. Med opozicijo je tedaj zavladalo velikansko veselje. Predsednik je moral sejo prekiniti. Trgovinskega ministra, ki je s stisnjenimi pestmi planil na opozicijo, so opozicionalni poslanci položili na klop in ga neusmiljeno pretepli. 44 poslancev je od 30 sej izključenih.

LAŠKO - TURŠKA VOJSKA.

Laški general Briccoli poroča iz Derne dne 18. t. m.: Ob 4. uri zjutraj je napadel sovražnik z več strani postojanke, ki so jih Italijani dne 14. septembra zasedli. Sovražnikov napad je podpirala artiljerija. Italijanom se je posrečilo, da so zmagovito odbili napad, dasi se je sovražnik trdovratno branil. Italijani so večkrat silovito napadli sovražnika. Veliko sovražnikov je bilo obkoljenih, uničenih ali pa vjetih. Ob 8. uri zjutraj se je sovražnik povsod umikal. Italijani so preprečili zopetno sovražnikovo zbiranje. Padlo je 61 mrtvih in 113 ranjenih Italijanov. Sovražnikovih mrtvih smo šteli 800, veliko mrličev je vzel sovražnik s seboj, tudi ranjencev ima sovražnik veliko. Vjeli so Italijani 41 sovražnikov.

Društveno gibanje.

Celovec. Mesečno zborovanje delavskega društva se vrši v soboto, dne 21. t. m., ob 8. uri zvečer pri Trabesingerju. Govori o evharističnem kongresu gosp. Smodej. Odbor.

Želinje pri Velikovcu. Na šmihelsko nedeljo popoldne po blagoslovu priredi katol. slov. izobraževalno društvo za Želinje zborovanje v župnišču na Želinjah. Na sporedu poročilo o evharističnem shodu na Dunaju. Odbor.

Dobrlavas. Tukajšnji dekliski odsek izobraževalnega društva priredi prihodnjo nedeljo, dne 22. t. m. popoldan v Narodnem domu redni mesečni shod za dekleta in žene. Isti dan priredi tudi mladeniški odsek dopoldne svoj mesečni sestanek. — Odbor.

Šmihel pri Pliberku. Naše slovensko kat. izobraževalno društvo, priredi v nedeljo, dne 29. septembra ob 3. uri popoldne pri »Likebu« v Šmihelu »Slomškovo slavnost«. Na sporedu je govor, petje, tamburanje. Tudi za smeh in zabavo bode dobro preskrbljeno. — Odbor.

Slovenske občine in slovenska društva! Spominjajte se v svojih proračunih „Slovenske Straže“!

Gospodarske stvari.

Kmetje, izboljšajte travnike in pašnike!

Živinoreja je velikega pomena v našem kmetijstvu, kajti brez te panoge ni mogoče pametno in dobičkanosno gospodarstvo. Naša zemlja je izrabljena, nima v sebi zadosti redilnih snovi, katere so potrebne za rast trave. Zemljo je potreba gnojiti. Živina nam daje obilo dobrega gnoja, kateri je boljši in cenejši kakor umetna gnojila. Kdo bi nam obdeloval polje, navozil drva itd., če bi v našem kmetijskem gospodarstvu ne imeli živine. Zmeraj je večje vprašanje po mesu, kajti po mestih je dan za dnem več prebivalstva, ki se po večini živi od mesa. Tako bi še veliko točk lahko navedel, kakšnega pomena je povzdiga živinoreje, toda

ne bom izgubljal pri tem besed. Pribiti je le treba, da ima živinoreja v naših alpskih deželah svojo podlago v pridelovanju več in boljše krme ter v izboljšanju pašnikov. Vsled tega so začeli dajati tudi podpore za izboljšanje istih, ker dobro vedo, da je izboljšanje živinoreje v alpskih deželah velikega pomena za celo državo. Naj bi nobeden kmet ne pozabil izboljševati svojih travnikov, da bode dobil od njih več in boljše krme, na pašnikih pa bi se lahko še enkrat toliko živine paslo. V mnogih slučajih se pa zgodi, da ni toliko domačega gnoja, da bi se z njim tudi gnojili travniki tako, kakor je potrebno, da dosežemo na njih obilo in dobre krme. Z gnojenjem pašnikov je pa pri nas še tako slabo, da si o tem sploh niti govoriti ne upam. Kjer ne preostaja dosti domačega gnoja za travnike in pašnike, naj naši kmetje ne pozabijo, da imajo v umetnih gnojilih eno odpomoč, s katero lahko odpravijo pomanjkanje gnojenja na svojih travnikih in pašnikih, in jih tako naredo dobičkanosne. Omeniti je pa, da umetni gnoj učinkuje samo enostransko. Torej ne velja, da bi se travnik, kateri že morda več let ni bil gnojen in na katerem manjka gotovo več redilnih snovi, gnojl samo s Tomaževo žlindro. Tako gnojenje bi bilo enostransko in bi ne imelo zaželjenega uspeha. Tomaževo žlindro dá zemlji samo rastlinsko snov, fosforjevo kislino. Pri košnji, katera nam je dala 60 metrskih stotov sena, smo odvzeli zemlji 30 kilogramov fosforjeve kisline in 100 kilogr. kalija. To nam pa jasno kaže, da je poleg gnojenja travnikov s Tomaževo žlindro tudi gnojenje s kalijem (kajnit ali 40odstotna kalijeva sol) velike važnosti. Če se gnoji v jeseni, je treba poleg Tomaževe žlindre tudi 300 kg kajnita ali če je zemlja še zmrzla, pa v zgodnji spomladi poleg Tomaževe žlindre tudi 100 kg 40odstotne kalijeve soli na en oral zemlje. Za pašnik je potrebno isto gnojenje kakor pri travnikih, vendar pa je treba vseeno več previdnosti, kar bodem v naslednjem dokazal.

V predstoječem dopisu sem dokazal, kako je potrebno gnojenje travnikov in pašnikov z ozirom na povzdigo živinoreje.

V sledečem pa hočem podati nekatera navodila v gnojenju pašnikov z umetnimi gnojili. Na tinjskem barju pri Grabštajnu na Koroškem se vršijo poskušnje gnojenja z umetnimi gnojili državne poskuševalnice na Dunaju ter tako pokazati ljudem, koliko se da izboljšati slabo barje, ki je tudi dosedaj služilo za pašnik, kljub temu, da na njem skoraj ničesar ni zraslo.

Pokazati so hoteli, kako se da izboljšati tako barje v umeten pašnik. Le škoda, da se je pri tej poskušnji zgodila nesreča, katera znaša nad šest tisoč kron. Da bi se ljudstvu moglo bolj natanko pokazati, katera umetna gnojila so za ondotno zemljo boljše, se je barje razdelilo v več kosov (parcel), katere so se potem gnojile z različnimi umetnimi gnojili.

Na eno parcelo v sredi barja, katera meri 3 ha, so začeli trositi umetni gnoj nekoga dne konec avgusta. Umetna gnojila so se trosila s strojem in nekaj tudi z roko. Ker se poprej še nikdar ni gnojilo barje, so sklenili potrositi na omenjeni kraj 15 mq Tomaževe žlindre in 12 mq 40odstotne kalijeve soli. Dognalo se je, da manjka tudi dušika ter so djali na prvi ha 2 mq, na drugi ha pa 4 mq šilskega solitra, dočim je tretji oddelek ostal brez njega. Že med delom je začel padati dež, kateri je šel zmiraj hujše, ter tako povzročil hitro razkrojenje omenjenih soli. Delo se je končalo popoldan. Kmalu nato je prišlo kakih 50 glav živine na isti kraj brez nadzorstva ter se je tam pasla. Proti večeru se vrne živina domu. Živina se je obnašala kakor ponavadi. Ponoči okrog enajste ure je ena telica začela postajati nemirna ter kmalu nato poginila. Dve kravi sta bili pa že mrtvi. Isto noč je poginilo še v dveh drugih hlevih enajst glav živine. Skupaj je zbolelo 20 glav živine, poginilo jih je 14 komadov, moglo se jih je torej samo 6 glav rešiti.

Kaj pa je bilo temu vzrok?

Ker je živina kmalu po raztrositvi umetnih gnojil prišla na isti prostor ter zraven trave žrla tudi razkrojene soli. Živnozdravniki so našli, da se je živina zastrupila.

Torej, če gnojite pašnike z umetnimi gnojili, ne smete živine takoj spustiti na isti kraj. Počakajte rajši, če treba tudi en teden, da dež spere iste, za živino škodljive soli v zemljo. Potem bodite prepričani, da se kaj takega nikdar ne bode zgodilo.

Književnost.

Slovenski pevski zbori, naročite »Slovenske narodne pesmi«, nabral in harmoniziral Alojzij Mihelčič, organist v Metliki. Zbirka obsega naslednje skladbe: 1. Vodica med gorami. — 2. V Ljubljano pridem čez goro. — 3. Prišle so nove novice. — 4. Oj srečne so ribice. — 5. Tam so štirje fanti, vsi v zelenem gvanti. — 6. Sinoči je pela. — 7. Bog je stvarnik moj. — 8. Tri tičice. — 9. Spazila sem Janka. — 10. En pastirček kravce pasel. — 11. Ljubi očka, ljuba mamca. — 12. Stoji, stoji ravno polje. — 13. Ostani sinko, Janko, tu. — 14. Oj Ive, k nam na kres! — 15. Preljubi ti ženin. — 16. Ena ptička priletela. — 17. Marija je po polju šla. — 18. En očka ima sinčke tri. — **Vsak ljudski oder naj bi prepeval te krasne narodne pesmi!** En izvod 70 vin., s pošto 5 vin. več, 10 izvodov 6 K, s pošto 20 vin. več. — Naročila na »Slovensko Stražo« v Ljubljani.

Amerika in Amerikanci. Spisal rev. J. M. Trunk. 4. in 5. zvezek. Samozaložba. Spis izide v 12 zvezkih, ki bodo obsegali po tri do štiri tiskane pole. Posamezni zvezek stane 1 K za Evropo in 30 centov za Ameriko. Kdor se naroči naprej na vse zvezke, plača v Evropi 10 K, v Ameriki 3 dolarje. V 4. in 5. zvezku je pisatelj končal z zemljepisjem in obdelal zgodovino Amerike. Pisatelj je storil prav, da je obdelal zgodovino krajšo, da mu bo preostajalo več prostora za važnejša in bolj zanimiva poglavja, ki pridejo na vrsto šele v naslednjih zvezkih. Vprašanje o izseljevanju v Ameriko postaja za Slovence čimdalje bolj resno in zahteva resnih študij o Ameriki. Tistim, ki se za to vprašanje zanimajo, delo g. Turnka najtoplepe priporočamo.

Raunekerjev antikvarijat v Celovcu je izdal imenik knjig, ki jih ima na prodaj, med njimi tudi več slovenskih, ki bi utegnile koga zanimati, kakor »Drobtince« za leto 1849, 1850, 1855—1858, Slomšek: »Blaže in Nežica« iz leta 1857, »Dve lepi rezhi sa pridne otroke« iz leta 1838 i. dr.

Raznoterosti.

General Nogi je po stari japonski navedi vsled smrti japonskega cesarja izvršil z ženo vred samoumor (harikiri). General Nogi je v rusko-japonski vojni osvojil rusko trdnjavo Port-Artur.

Novi ameriški papirni denar. »New York Herald« poroča, da bodo pomanjšale Zedinjene države papirni denar za tretjino sedanje velikosti in da se izpremeni tudi risba bankovcev. Vzrok temu je, prihraniti državi stroške, oteževati ponarejevanje in napraviti bankovce bolj ročne. Država prihrani tako 900.000 dolarjev na leto.

Kaj občuti letalec, ko pada? Laški žurnalista in aviatik Adone Nosari, kateri je preživel srečno štiri padce z aeroplanom, pripoveduje v listu »Mattino« o svojem padcu v Lucci. Letel je takrat kot pasažir z letalcem Marro. »Letalo se je bilo skoraj dvignilo in se premikalo v sigurnem pletu med oblaki proti hribovjem San Giuliano. Naenkrat se mi je zazdelo, da se začne aparat sumljivo zibati. Letamo 100 metrov nad zemljo in vidim, kako se senožet pod nami navidezno hitro dviga kvišku. »Padava«, si rečem, in čutim, da je ta veter, ki se mi zdi, da prihaja iz globočine, veter smrti. Tragedija, ki se mora sedaj izvršiti, učinkuje le za trenotek na moje živce in vprašam se: »Bom preživel ali ne?« In vendar, tudi v spovednici bi moral izpovedati: v one mtrenotku smrtnega straha se mi je zdela smrt kakor nekaj čudoma zaželenega. Moje oko se ozira na desno in levo in razločuje vse predmete v bližini, medtem ko pričakuje moje uho že hrušč sunka. Stroj pada brez omahovanja z nagnjeno stranjo. Konec je, življenje z Bogom! . . . Pilot trga z desno zaman za krmilni navor, z levo si bije obupno po čelu, medtem ko čakam jaz, oprimajoč se trdno okrova z utripajočim srcem. Končno vendar udari stroj ob zemljo. Nevidna roka me zgrabi za

tilnik in me vrže ob telo Marre, ki je vržen navspred. Za par sekund sem omamljen. Nato se zdravim in se osvobodim razvalin in žic. Marra leži s krvavečim obrazom kakor mrtev. Kličem ga, tresem ga, in nato je glasna množica že tu okoli naju. Oba sva ranjena, toda živiva.»

Pravi je preizkušeno najboljši kavini primatek : Franck :

Tvorniška znamka.

le tedaj, če nosijo ponujeni Vam zabožki ali zavitki kot neprevarljivi znak tvorniško znamko : kavin mlinček : Tovarna v Zagrebu.

im 67

MOJA STARA

izkušnja me uči, da rabim za negovanje kože samo Steckenpferd-lilijnomlečnato milo od tvrdke Bergmann & Co. v Dečinu na L. Kos po 80 h se dobiva povsod.

Kupujte pri tvrdkah, ki inserirajo v „MIRU“!

Vajenca, ki je več slovenščine in nemščine, sprejme Josip Kandut, trgovina s steklenino v Borovljah.

Odvetnik

Dr. Ivan Kimovec

je otvoril pisarno

TRST, ulica Caserma števil. 15.

Učenec

se sprejme takoj v trgovino mešane stroke. Dotičnik mora biti krepak, zmožen slovenskega in nemškega jezika in imeti dobra spričevala. Vid Mory, trgovec z mešanim blagom, Pliberk, Koroško.

U zalozi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Življenje svetnikov in svetnic božjih.

Spisala dr. J. Rogač in M. Torkar.

Dva dela, druga izdaja.

Cena: Mehko vez. K 8.—, za družnike K 6.—, po pošti franko K 1.— več. — V dva dela trdo vez. z usnjatim hrptom K 12.—, za družnike K 8.—80, po pošti franko K 1.— več.

Naprodaj je majhno posestvo, ki ima okoli 15 oralov sveta in veliko sadnega drevja. Več se izve pri Rutarju na Radišah, pošta Zrelc (Ebental) pri Celovcu.

Loterijske številke.

Praga, 11. septembra: 35 2 85 36 63
Dunaj, 14. septembra: 11 25 20 63 16
Gradec, 14. septembra: 30 1 8 12 21

Tržne cene v Celovcu

12. kimavca 1912 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg				80 litr. (biren)	
	od		do		K	v
	K	v	K	v		
Pšenica	—	—	—	—	—	—
Rž	21	—	22	28	12	64
Ječmen	—	—	—	—	—	—
Ajda	—	—	—	—	—	—
Oves	20	—	21	16	7	17
Proso	—	—	—	—	—	—
Pšeno	—	—	37	30	22	20
Turščica	—	—	—	—	—	—
Leča	—	—	—	—	—	—
Fižola rdeča	—	—	—	—	—	—
Repica (krompir)	6	—	7	50	3	—
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko	5	50	7	—	—	—
„ kisló	4	50	5	50	—	—
Slama	2	80	4	50	—	—
Zelnate glave po 100 kos.	10	—	14	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—
Mleko, 1 liter	—	24	—	28	—	—
Smetana, 1 „	—	60	1	20	—	—
Maslo (goveje) . . . . . 1 kg	2	80	3	20	—	—
Sur.maslo (putar), 1 „	2	80	3	60	—	—
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	10	2	30	—	—
„ sur. 1 „	1	80	2	10	—	—
Svinjska mast . . . . . 1 „	2	—	2	30	—	—
Jajca, 1 par	—	20	—	26	—	—
Piščeta, 1 par	2	80	3	60	—	—
Race	—	—	—	—	—	—
Kopuni, 1 par	—	—	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m ²	2	70	3	20	—	—
30 „ „ mehka, 1 „	2	40	2	80	—	—

Živina	Počrez	100 kilogr.				Prignalo	Prodalo
		živa		zaklana			
		od	do	od	do		
Konji	—	—	—	—	—	—	
Biki	—	—	—	—	—	—	
Voli, pitani	—	—	—	—	—	—	
„ za vožnjo	420	450	—	—	18	10	
Junci	280	300	—	—	10	6	
Krave	240	520	72	—	48	26	
Telice	252	—	—	—	1	1	
Svinje, pitane	—	—	—	—	—	—	
Praseta, plemena	14	46	—	—	230	160	
Ovce	—	—	—	—	—	—	

SKRIVNOST

lahke in prožne hoje. — Nobene utrujenosti več. — Bolj trpežno kot usnje. — Pristni

PALMA KAVČUK podpetnik.

Dobiva se v vseh tozadevnih trgovinah.

Slovenska Straža v Ljubljani želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval pri »Ljudskem zavarovanju«. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na Slov. Stražo v Ljubljani.

Denar si prihranite, če pijete mojo zelo priljubljeno **štedilno kavo** (nadomestilo za kavo).

1 kg samo K 1-60, finejša 1 „ „ „ 2-—.

Poskušno blago proti 60 vin. v pisemskih znamkah, sicer od 5 kg naprej pošilja franko do poštnega kraja trgovina s kavo in kavina pražarna Janez Fleimiš, Dunaj XVII, Kalvarienberggasse št. 12.

Hranilnica in posojilnica v Smihelu pri Pliberku

registr. zadr. z neomej. zavezo s tem naznanja, da razen običajnega uradovanja ob četrtkih **od 1. avgusta 1912 naprej** sprejema hranilne vloge tudi vsako nedeljo po prvi sveti maši. Odbor.

Albin Novak v Sinčivasi

trgovina z manufakturnim in špecerijskim blagom ter vinom, zaloga cerkvenega olja, cementa in premoga, priporoča svojo vedno svežo zalogo ter razpošilja po železnici in po pošti izborno gorljivo cerkveno aparat-olje, à la Guillon-stenje, kadila, pristna štajerska, goriška in tirolska vina.

Za abstinentne brezalkoholne pijače, kakor malinov, breskvini, hrušovi in jabolčni sok. Cene solidne, postrežba točna.

Volneno

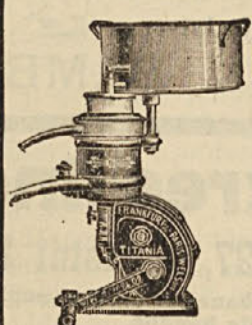
blago za ženske in sukno za moške obleke, zadnje mode, razpošilja najceneje Jugoslovanska razpošiljalna R. Stermecki v Celju št. 308. Vzorci na zahtevo poštnine prosto.

Vzgojišče za deklice

(internat)

čč. šolskih sester v Narodni šoli Družbe sv. Cirila in Metoda v Velikovecu

se priporoča p. n. slovenskim staršem. V hiši je štirirazredna ljudska šola; ozira se posebno na pouk v ženskih ročnih delih. Šolsko leto se prične dne 4. novembra t. l. Plačila 26 kron mesečno. Oglasila naj se blagovoliijo poslati čč. šolskim sestram v Velikovecu in Korošcem.

Titania brzoparilniki za živinsko krmo

z odklopljivim obodom, čisto iz kovanega železa in jeklene pločevine so zajamčeno neporušni. Najmanjša uporaba kuriva, najhitrejša napravlanje pare, najkrajše parenje, slaba krma zopet porabna

Titania centrifuge, v sestavi, trpežnosti in natančnosti v posnemanju neprekošene. Stroji za sejanje, za obračanje sena, senene grablje itd. najboljše kakovosti.

Titania tovarna, Wels št. 196, Zg. Avstrijsko.

Zastopstva pousod!! — Pošiljamo na polizkušnjo. Plačevanje na obroke rado dovoljeno. Prospekti, spričevala zastonj. Zastopniki se iščejo povsod.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

4 1/2 %

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

4 1/2 %

Izborno

olajšuje bolečine, zadržuje vnetje in učinkuje antiseptično.

Že 40 let se je izkazalo mečilno vlačno mazilo, takozvano praško domače mazilo kot zanesljivo sredstvo za obvezo. To obvaruje rane, olajšuje vnetja in bolečine, hladi in pospešuje zaceljenje.

Razpošilja se vsak dan.

1 pušica stane 70 v. Proti preplačilu K 3-16 se pošljejo štiri pušice, za K 7- pa 10 pušic poštno prosto na vsako postajo avstro-ogr. monarhije. Pozor na ime izdelka ter izdelovatelja, ceno in varstveno znamko. Pristno le po 70 vin.

Glavna zaloga:

B. FRAGNER, c. in kr. dvorni dobavitelj
lekarna „Pri črnem orlu“

Praga, Mala straná, vogal Nerudove ulice št. 203.

Zaloga v vseh lekarnah Avstro-Ogrske, v Celovcu »Pri angelu«, P. Hauser, H. Gutt, Vikt. Hauser.

Lastna tovarna
ur v Švici

1887

Zahtevajte „JUBILEJNI CENIK“ zastonj

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

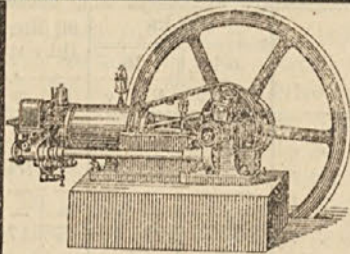
Neoženjen organist

ali absolvent kake orglarske šole se sprejme v začasno službo s 1. oktobrom t. l. Vprašanja na župni urad Otok ob Vrbskem jezeru, Kor.

Poceni češko posteljno perje.

1 kg sivega pukanega K 2-., boljsega K 2-40, napolbelega K 3-60, belega 4-80, prama puhastega K 6-., prve vrste 7-20, najboljše vrste K 8-40, najfinejšega snežnobelega 9-60. **Popolne postelje** iz gostega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, dobro napolnjene, 1 pernica ali 1 spodnja postelj, 180 cm dolga, 116 cm široka K 10, 12, 15, 18, 200 cm dolga, 140 cm široka K 13, 15, 18, 21, 1 blazina 80 cm dolga, 58 cm široka K 3, 3-50, 4; 90 cm dolga, 70 cm široka K 4-50, 5-50, 6. — Neugajajoče se zamenja ali vrne denar. — Natančen ilustr. cenik na vse kraje brezplačno. Benedikt Sachsel, Lobes št. 918 pri Piznu (Češko).

Vsak strokovnjak Vam pove, da so

orig. Otmar-motor stabilen ali nepremaklj. in poljedelski stroji iz tovarne

C. Prosch, Celovec,

imejtelja brata inženirja Prosch, najboljši in najzanesljivejši v obratu.

Zahtevajte specialne kataloge in obiske inženirja!

Srečke v korist „Slovenski Straži“.

4 krone 75 vinarjev

znaša mesečni obroki za turško srečko, ki ima šest žrebantov z nastopnimi glavnimi dobitki vsako leto:

400.000 frankov	200.000 frankov
400.000 frankov	200.000 frankov
400.000 frankov	200.000 frankov

skupaj . . . . . 1,800.000 frankov.

Prihodnje žrebanje dne 1. oktobra t. l.

Vsak naročnik turške srečke prejme 1 srečko v podporo revnih otrok z glavnim dobitkom v vrednosti 5000 kron zastonj. — Pojasnila daje za „Slovensko Stražo“ g. Val. Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19.

Edino slovensko narodno podjetje

Hotel Trabesinger

— v Celovcu, Velikouška cesta št. 5. —

Podpisani voditeljci hotela Trabesinger se vljudno priporočata vsem velečenjenim slovenskim in slovanskim gostom, ki prenočujejo ali za več časa ostanejo v Celovcu. V hotelu se dobe lepe, snažne sobe po primerni ceni; nudi se izborna kuhinja in zajamčeno pristna in dobra vina iz Slovenskih goric. Na razpolago je tudi kegljišče poleg senčnatega vrta. V hotelu Trabesinger dobite vsak dan, posebno pa v sredah, prijetno slovensko družbo. — V poletnem času pričakuje na kolo dvoru gostov domači omnibus. Slovenski romarji in romarice, ustavljajte se samo v edini slovenski gostilni »Hotel Trabesinger« v Celovcu, kjer boste vedno dobro postreženi.

Za mnogobrojen obisk se priporočata voditeljci hotela

Lojzika in Pepca Leon.

KUPUJTE vedno le najboljšo in najcenejšo **„SLOVENSKA PRATIKA“** z imenom za katoliško ljudstvo 37. letnik Varstvena znamka Sv. Jožef

Založna tvrdka KLEINMAYR & BAMBERG v LJUBLJANI.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 8,000.000.

Rezervni fond čez K 800.000.

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 %** od dne vloge do dne vziđja.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurznim izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije. Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spjletu, Trzinu, Sarajevu, Gorici, Celju in ekspozitura v Gradežu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno vplačev. po K 8- za komad. **Tiske srečke s 4% obrestmi.** Dve žrebanji na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10- za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.